

# CIJEPLJENJE PROTIV
# Tuberkuloze

**Dr. Pavao Tomašić**

# CIJEPLJENJE PROTIV TUBERKULOZE

Bit će da ste se kada nakašljali u ogledalce ili na prozorsko staklo? Vi ste tada vidjeli sitnije i krupnije kapljice, koje ste kašljanjem izbacili. Kad biste imali pri ruci mikroskop, koji povećaje 1.000 puta, mogli biste u tim kapljicama opaziti dosta toga živoga. Medjutim u kapljicama, koje je iskašljao sušičav (tuberkulozan) bolesnik, vi biste opazili neke klice u obliku štapića, koje zdravi ljudi nemaju u svojoj pljuvački. Te se klice nalaze samo u ispljuvku onih, koji boluju od plućne tuberkuloze i mi ih nazivljemo klice turkuloze.

Tuberkulozni ih izbacuju u pljuvački nekad više, nekad manje. Kad se pljuvačka osuši, može ih vjetar podići zajedno sa prašinom u zrak, gdje lebde kao vrlo malene čestice prašine i čovjek ih može udahnuti zajedno s prašinom.

Dodju li te klice sušice na našu kožu one se ne će moći lako razviti i umnažati, jer koža im ne prija kao gojilište. Mjesto gdje će se one lakše umnažati mora biti pogodnije. Ono mora biti nježno, vlažno i tamno. Takvo mjesto naći će

klice sušice u plućima. Tamo je toplo, tamo je vlažno i tamo je tamno. Morate znati da klicama sušice prija toplina upravo onakova, kakva se nalazi u našim plućima. Isto je i sa vlagom i sa tamom.

Možda ste se sada dosjetili zbog čega ima mnogo više sušice kod ljudi, koji žive u tamnim i vlažnim stanovima?

Dospije li mali broj klica u pluća čovjeka, obrambene snage tijela savladat će ih i uništiti. Ali, snage čovječjeg organizma nisu bez granica. One su to manje što je čovjek slabiji i što je čovjek mladji. Klice tuberkuloze podsjećaju na mraz koji će najviše naškoditi pupoljcima i sitnim mladicama biljaka u vrtu i polju. Djeca su, kao što znamo, pupoljci, koji su se odijelili od roditeljskog stabla. Zbog toga oni tako mnogo padaju na bojištu u susretu sa klicama tuberkuloze.

Na onom mjestu gdje dospiju klice tuberkuloze nastat će malo zagnojavanje, mali gnojni prištić, ili mali čvorić. Takav mali čvorić nazivali su stari Rimljani: tuberkulum. Prema tome latinskom nazivu dobila je i ta bolest svoje ime.

Nadje li se nekoliko čvorića na nekom mjestu na plućnom tkivu oni će se umnažanjem klica širiti i povećavati. Oni će se tokom vremena spojiti u jedan veći čvor zagnojenog i trulog plućnog tkiva. To će zagnojeno tkivo bolesnik izbacivati kašljanjem kroz kanale u koje se dušnik razgranao po čitavim plućima. Na mjestu gdje je plućno tkivo propalo pod



udarcima tuberkuloznih klica nastat će poslije izbacivanja — šupljina. To je kaverna. Kroz nju će se još neko doba provlačiti krvne žilice poput cijevi. One su gradjene od jačega materijala nego što je nježno, plućno tkivo. Izdržat će zbog toga duže vremena. U toku vremena i one će pasti žrtvom procesa razaranja, koji proces izvode bacili sušice.

Kad jednoga dana klice sušice nagrizu i pregrizu stijenku krvne žilice, krv će se izlijevati iz žilica u šupljinu, u kavernu. A kašalj će je izbacivati jednako, kao da je trulo, plućno tkivo. I, jednoga dana izbacit će bolesnik pjenastu krv.

* * *

Dopustite nam da prije ispričamo jedan dogadjaj. U neku zdravstvenu stanicu ušla su dva čovjeka: otac i sin. Već pola godine od kako sin slabi sve nevidljivo i kašljuca. U posljednje vrijeme počeo je mršaviti i govori da je mnogo umoran. Čitave se dane najradije prigrijava pokraj peći, jer — veli — da mu je zima.

Ukratko: poslije pregleda rentgenom otpremili smo bolesnika kući, a ocu smo rekli: vaš sin boluje od plućne tuberkuloze. Na lijevoj strani ispod ključne kosti nalaze se dvije šupljine, dvije kaverne. Jedna je velika poput šljive, a druga je nešto manja. Na desnoj strani još nema rane, ali je i desna strana nešto malo načeta od sušice. Mislimo, da će se vaš sin moći izliječiti.

Otac je mirno gledao i uz sve naše riječi duboko sumnjao, jer je dobro znao, koliko je do sada njegovih znanaca i drugova, bolesnih od sušice, svršilo na brijegu gdje se nalazi mrtvačnica.

Dugo smo ga uvjeravali, da je medicinska nauka posljednjih 50 godina mnogo uznapredovala i, da danas tuberkulozni mnogo manje umiru od kada postoje bolnice za tuberkulozne. Nekada je sušica kosila, ali joj je nauka u posljednje vrijeme slomila kosu. Ima istina, tuberkuloze i danas i u selima i u gradovima, ali mi vjerujemo da su njezine žrtve svake godine manje.

Nepomično nas je čovjek gledao... Naše su mu riječi ipak davale malo nade... On je povjerovao da sve ladje nisu potonule, i da sve nade još nisu izgubljene. Rekli smo mu, da je malo okasno, ali još nije prekasno!

Na kraju je starac uzdahnuo ovako od prilike: da sam bar to prije znao, bio bi prije došao! Mislio sam da je mala nahlada. Odakle bi čovjek slutio, da je svaki kašalj, koji traje duže od dvije nedjelje sumnjiv na sušicu? Da sam bar to prije znao!

Toliko o tom dogadjaju.

* * *

Život teče i život se mijenja. Ono što je jučer bilo najbolje, danas više nije. Naučna misao izmjenjuje život čovjeka. Čovjek se upire



da učini život što boljim i što lakšim. Mi smo svjedoci velikih i korjenitih promjena u političkom i ekonomskom životu svijeta. Te su promjene nastale kao plod duge i teške borbe.

I medicinska nauka se razvila. Njezin je put bio takodjer dugi, i mnogi su aktivisti pali u toj borbi. I borba nije završena. Još uvijek i pored velike pomoći koju medicinska nauka može pružiti tuberkuloznom čovjeku, još uvijek se gubici naše zemlje penju godišnje do 50.000 mrtvih. I to pored toga, što je naša zemlja potrostručila broj kreveta za tuberkulozne unutar 3 posljednje godine.

U ovom razmatranju sušice mi moramo da mnogo toga mimoiđemo, što možda znate, a možda i neznate. Mi ne možemo pričati o tome kako sušica nije nasljedna bolest. Mi ne ćemo govoriti mnogo ni o liječenju, koje često puta nije nešto naročito. Sastoji ono od ležanja, od krepke hrane i od svježeg zraka. Istina, često je potrebno i puštanje zraka u grudni koš (pneumotoraks), kako bi se postigao osnovni cilj, a to je: mirovanje bolesnog plućnog tkiva. U slučaju bolesti vi ćete učiniti od svega najbolje, da upitate za savjet stručnjaka liječnika. U jednom kratkom razmatranju, kao što je ovo, ne može se govoriti o liječenju, ma da je ono jednostavno.

Ono što svaki čovjek može i mora naučiti to su navike i mjere koje mora uvesti u svakidašnji život, kako bi se zaštitio da ne oboli. Vi, koji ovo čitate, vi lično morate korigirati svoje loše navike o pljuvanju i kašljanju, svoje navi-

ke o sunčanju i zračenju svoga stana, ma bio on skroman ili nešto bolji i veći. Vi morate da o tome govorite drugima, koji to neznaju ili koji to ne će da znaju.

U suzbijanju sušice ili tuberkuloze prva je stvar , kao i u svim borbenim akcijama: treba mobilizirati što više boraca i treba im dati poleta i borbenog elana. Osnovna načela: ne kašlji drugome ulice, ne pljuj, zrači svoj stan, kao i ono o suncu, kao najvećem zaštitniku zdravih od tuberkuloze. Ta načela mora poznavati svaki naš čovjek i žena. Svaki ih mora poznavati i svaki ih se mora pridržavati.

Te su stvari u nekojoj mjeri poznate i mi ih ne moramo naročito spominjait. Ima, medjutim, nešto o čemu se kod za sada još vrlo malo znade. I o higijenskom režimu zdravih i bolesnih svijet je naš čuo ponegdje, ipak ima slučajeva gdje je nepoznavanje tih pravila dovelo i do sudbonosnih posljedica, kao ono kad se sušičavi bolesnik sunča na ljetnom suncu. Ono o čemu se nije mnogo govorilo i pisalo, to je cijepljenje protiv tuberkuloze.

Možda niste znali, da se cijepljenje protiv tuberkuloze malo razlikuju od cijepljenja protiv crnih kozica (velikih boginja). Francuzi su prvi ovo cijepljenje protiv sušice počeli sprovoditi. Kasnije su to prihvatili i drugi prosvjećeni i napredni narodi po čitavom svijetu, a napose u Skandinavskim zemljama: Danskoj, Švedskoj, kao i u Americi. U Sovjetskom savezu cijepe se djeca protiv tuberkuloze već preko 20 godina. Tri posljednje godine prije



rata cijepljeno je 2,000.000 dojenčadi. I dokazano je, da je smrtnost one djece, koja su cijepljena daleko manja od necijepljene, ma da su najviše i u prvom redu cijepljena djeca baš iz bolesnih porodica, prema tome daleko više ugrožena od sušice.

Koja je svrha i zadaća cijepljenja?

Cijepljenjem želimo izbjeći opasnost, kojoj je nezaraženi čovjek izvrgnut u zaraženoj sredini t j. nesreću da bude zaražen velikom količinom živih, virulentnih bacila tuberkuloze. Na taj način želi medicinska nauka da nas zaštiti od tuberkuloze, jednako kao što je to učinila sa crnim kozicama, kojih su danas Evropejci potpuno oslobodjeni, baš uz pomoć redovitog i obvezatnog cijepljenja.

Cjepivo se nazivlje beseše (B. C. G.) prema početnim slovima velikih »generala« te borbe, dvaju velikih francuskih medicinskih radnika Calmette-a i Guerina (bacil Kalmet-Geren), koji su ga pronašli.

Cijepljenje protiv sušice uvela je nauka u borbu protiv sušice napose kod novorodjene djece, osobito kod one novorodjenčadi, koja živi u dodiru s bolesnim osobama. Ono se preporuča takodjer kod mladjih, koji su izvrgnuti mnogo zarazi. U svim slučajevima pruža cijepljenje znatno povećanje otpornosti protiv te teške bolesti, od koje se tako mnogo umire i pati.

U ove dane stiglo je u našu zemlju nekoliko skupina stranih stručnjaka koji će zajedno s našima provoditi cijepljenje, koja su već mnoge druge zemlje provele.

Ako je vaše zdravlje kremenito, vas možda ne će zbog toga svega zaboljeti glava. Možda ćete na sve to mahnuti rukom . Ili ćete možda zaklimati glavom, kao da se radi o nevažnoj stvari. Nemate pravo! Radi se o sušici i jednoga dana mogao bi se u vaš lijepi zdravi životni tok umiješati bacil sušice! Učinite ono što možete sada da ne bude kasno.

Vaša ljubav ne će zaštiti vašu djecu od tuberkuloze. Tu će vam mnogo više pomoći pored svega ostalog — cijepljenje.

I, mi vjerujemo, da ćete vi to učiniti. Mi vjerujemo, da ćete ući u redove velike armije protutuberkuloznog fronta i izvršiti svoju zadaću i dužnost za sreću i dobro svoje, svojih bližih i svoje narodne zajednice s kojom zajedno dijelite sreću i nesreću.

To je vaša dužnost.

Štamparski zavod »Ognjen Prica«, Zagreb

**Izdao**

Odsjek za zdravstveno prosvjećivanje naroda
Ministarstva narodnog zdravlja NR Hrvatske

Naklada 80.000 primjeraka

Cijena Din 2.—

**Zagreb 1949**